

MIRADOR

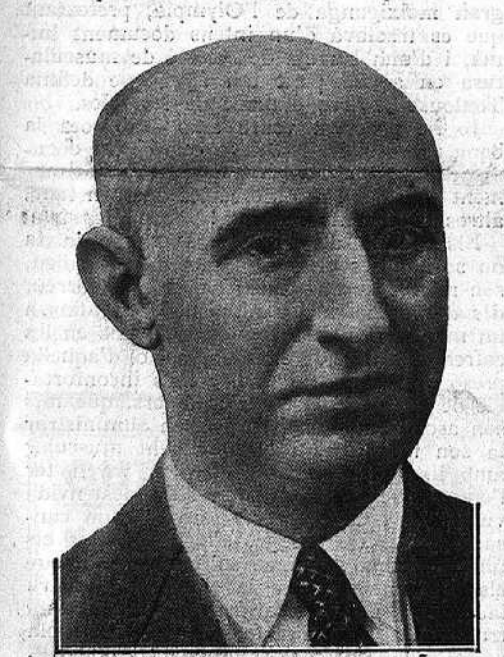
SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

A L'HORA DE RENDIR COMPTES

El cas March-Emiliano

La monarquia era un terreny abonat per a tota mena d'afers. L'adveniment de la Dictadura tenia per objecte intensificar l'aferisme. La causa immediata del cop militar era la necessitat d'evitar un procés de responsabilitats pels desastres del Marroc, procés que hauria compromès el rei. Quan s'hagué prescindit de tota mena de miraments i preocupacions, el règim que havia pujat per evadir les responsabilitats era natural que perdés tota mena d'escrúpols. L'aferisme del Directori militar començà immediatament. Es robava a la desoçada i a cada poble li foren donats els pitjors administradors, el pitjor de cada casa. A les ciutats importants, els dictadors dels ajuntaments i les diputacions varen fer-se una fortuna. A Barcelona, els principals dictadors, un cop proclamada la República, han fugit a l'estranger, detall que no pot ésser més significatiu. Entre nosaltres, l'aferisme va arribar a la bogeria amb motius de les obres que durant l'Exposició es feren a la ciutat i a Montjuïc. A Madrid, l'aferisme tenia com a principal capítol el rei. L'única explicació admissible de la durada de la Dictadura era la necessitat de refer la fortuna personal del rei. En tots els negocis de l'època es troba la petjada del rei i dels seus aliats.

Joan March

Éra inevitable que les Corts Constituents remoguessin tot aquest llot i revisessin les concessions i monopolis que havien reparat Espanya entre uns quants vivedors com si es tractés de la Xina. Posats a investigar, els homes de la Comissió de Responsabilitats s'han adonat que entre els aferistes hi havia, o hi ha, una classe de rosegaires que han pasturat abans de la Dictadura, durant la Dictadura i pretenien continuar operant amb la protecció del règim. La característica de l'emilianisme està en el fet que els Emilianos creien que la República era un règim que els permetria ampliar el negoci i reemplaçar els homes més sospitosos de la monarquia.

Per això no és de més que adhoc fegant l'interès màxim de la discussió de la Constitució, les Corts intentin liquidar un passat de vergonya, com a fita del començament d'una nova Espanya.

L'obra de les Corts Constituents no té precedents a cap Parlament del món. El Parlament francès s'ha constituït moltes vegades per jutjar un diputat o un senador que hagin delinquit i, com un tribunal qual-sevol, han aplicat el codi. Però, enlloc del món no s'ha vist el cas que una Assembla hagi declarat la incompatibilitat moral amb ella. La fórmula és nova i mortal.

Emiliano Iglesias Ambrosio, diputat per Pontevedra i, per desgràcia nostra, ex-diputat i ex-regidor de Barcelona, ha estat la primera víctima d'aquesta mesura de les Corts Constituents. Quatre dies després, Joan March, diputat per Mallorca, ha seguit la sort del seu advocat.

El cas Emiliano, com ha dit Miguel de Unamuno, és d'una imbecilitat que haurà sorprès a moltes persones que el coneixen. I és que hi ha molta gent que concedeix gratuïtament un crèdit d'intel·ligència als vivedors. La veritat és que, com diu el senyor Unamuno, l'Emiliano és un viu, però un pobre home. Només vivint a les tenebres de la imbecilitat es pot fingir que s'ignora que tota la gent honesta de Barcelona el menysprea fa molt anys. L'Emiliano no ignorava que totes les persones com cal el tenien qualificat. Només la seva manca de sentit moral i una despreocupació sense límits li havien pogut permetre d'anar fent l'Emiliano per Barcelona, per Madrid i altres llocs.

El càstig que les Corts i el país han infligit a l'Emiliano és tan fort que si tingués sentits ja s'hauria suïcidat, com ha dit el senyor Unamuno, o hauria fugit a Amèrica. Si es pogués fer una antologia dels articles més importants publicats aquests dies contra d'ell, reunint la quantitat d'escombraries més important que hagi pogut caure sobre un home.

Després de la seva execució, l'Emiliano ha intentat defensar-se. Ha dit, entre altres imbecilitats, que les Corts Constituents no representen el país i que tot això és una maniobra del separatisme. Per «separatisme» cal entendre catalanisme. Per fort que pugui ésser el sentiment anticatalà a Espanya, és impossible de creure que l'argument

vil de l'Emiliano pugui fer cap efecte. I si algú havia d'alçar bandera contra Catalunya, preferiríem que fos l'home del qual la Cambra ens acaba de dir que és un amorat. Amb un furor que només pot ésser un eco del fàstic que aquest home inspira a la major part dels barcelonins, havia

L'Emiliano

atacat al Congrés les aspiracions de Catalunya. I, entretant, el catalans callàvem. D'armes contra l'Emiliano en tindríem per escriure un volum que orientaria els diputats. Hauríem de començar per dir, com El Delirio, que aquest home va venir a Barcelona a fumar i ara és milionari. I després podríem explicar moltes històries d'aquest home que no ha tingut mai cap idealitat i que ha aspirat tota la vida que la República li donés una patent de cors. L'única definició que admetia l'Emiliano de la pàtria republicana, és la següent: un país d'afers.

La mateixa sort que l'Emiliano ha seguit Joan March, actualment un dels homes més rics d'Espanya, que ha viscut una vida d'aventures i que, sense ànima, odiat per tothom, ha pogut sempre sortir amb la seva i ocupar un dels primers llocs en el món dels negocis. La personalitat d'En March, bé que amb el mateix fons moral, és molt diferent de la de l'Emiliano, i mereixeria un comentari a part. Algun dia es farà la biografia d'aquest aventurer mallorquí i la seva lectura serà tan apassionant com la d'una novel·la. De moment, el seu cas no té altre interès que el d'un símbol de regeneració en la política d'Espanya.

Vol dir que l'aferisme i els aferistes, si guin qui siguin, estan condemnats i seran perseguits. I consti que aquesta obra la fa la República, la fan les Corts Constituents.

La principal revolució que calia fer, és la neteja. El Parlament monàrquic no havia trobat mai indigne cap component seu. Les Constituents de la República saben fer caure els homes que voldrien servir-se de la República com s'havien servit de la monarquia. I aquesta obra de sanejament la realitza un Parlament del qual s'ha dit que era inexpert. Certament, la seva característica és la joventut, i precisament en aquesta joventut, i també en el seu nivell moral i intel·lectual, incomparablement superior al de qualsevulla Cambra monàrquica, hi ha la garantia de la seva bona fe i de la seva netedat moral.

Sense aquestes qualitats, el Parlament no reaccionaria com reacciona davant dels homes que porten les tares de senectut de l'antic règim.

De Dijous — a Dijous

Les vaques magres

Dissabte vinent, Josep Maria de Sagarra inaugurarà el saló de conferències instal·lat a la Llibreria Catalònia amb una disertació sobre El nostre moment literari. Jo no sé què dirà el meu amic. Potser ni ell mateix ho sap encara, perquè Josep Maria de Sagarra és un improvisador d'una facilitat extraordinària, que tant li fa empescar-se sobre la marxa una conferència, com un aperitiu, com uns versos d'àlbum, o com el que se li demani.

No voldria pas, amb aquestes quatre ratlles que no poden fer gran cosa més que encetar el tema, influir — pretensió excessiva — en les paraules que demà passarà tindrà el gust de sentir. Només aprofito la coincidència de l'anunci de la conferència d'En Sagarra per començar a parlar d'uns temes que a tots ens afecten molt i que tenim intenció de començar a remoure, car com més es tardi, més grossa serà la tasca de posar les coses a lloc.

La literatura catalana, i, en general, totes les manifestacions espirituals, passen per un moment de crisi que no queda prou explicada amb l'altra crisi, l'econòmica, però bé que en sigui un dels elements.

Els editors es queixen de la poca venda dels llibres i a penes publiquen; s'anuncia la desaparició d'algunes publicacions; d'altres, la mort de les quals encara no s'ha fet pública, arrosseguen una vida esllanguida i miserable que la farà necessària un dia desgraciadament no massa llunyà.

En contrast amb aquesta penúria, augmenta la quantitat de periòdics, que no vènen pas a omplir cap buit i que ningú no creu que puguin tenir vida gaire llarga, però que fet i fet van tirant.

La crisi, doncs, afecta les parts més elevades de la producció literària. Val la pena de dir-ho: elevades quant a intencions; però: elevades quant a realització.

Aquest és per mi el punt sensible. Tots plegats, qui més qui menys, ens hem entabanat i hem contribuït a l'entabanament sobrellevant tot el que es feia en català, creient així fer una tasca patriòtica. Algunes espurnes escassades de crítica seriosa, sapant el colapso general, han meregut blasmes. I hem arribat on hem arribat, perquè totes les inflacions, petites o grosses, acaben igual.

Hem descobert genis de vint-i-cinc anys, dels quals ja no s'ha parlat mai més complerts els trenta. I ara ja no queden a penes persones capaces de llegir un llibre català o d'assistir a una representació de teatre català.

Al públic, al gran públic que fa viure aquestes coses, no se li pot donar entenedent que consideri aquestes coses des d'un punt de vista relatiu. Ni se li'n pot donar entenedent ni un dèxit basat en aquesta relativitat és per deixar satisfet a ningú, ni al mateix beneficiat per l'èxit.

Diguem-ho clar, la literatura catalana i el teatre català a penes existeixen. Un anàlisi rigorós deixaria reduïts a ben pocs autors i a ben pocs títols l'una i l'altre. Hem patit, fins ara, d'un excés de benevolença, i tots el paguem.

Ara més que mai és hora de realitzar aquesta tasca de tria. Els motius pretesament patriòtics ja no pesen tant. Si és veritat que som un poble arribat a la majoria d'edat, és absurd seguir aplicant la crítica amb un criteri bo només per a pobles en període infantil. Ja hem vist els resultats desastrosos que donava aquest criteri. Cal, doncs, reaccionar.

El moment literari actual, per mi, és d'una gran desolació. No sostindré, com un amic meu, que s'ha iniciat una època de barbàrie. Per mi, no fem més que continuar-la, una mica agreujada. Ens haurem d'entretenir a demostrar-ho. — C.

Any III. Núm. 145 - Barcelona, dijous, 12 de Novembre de 1931

El cens dels Emilianos.

Quants Emilianos hi ha a Barcelona?
Aviat ho sabrem, si hi ha algú que s'atreveixi a defensar l'Emiliano.

MIRADOR INDISCRET

Els jueus tornen

Invitades per un comú amic, estranger, delegat — si no anem equivocats — d'una Fira de Mostres, es trobaren reunides l'altre dia al voltant d'una taula del restaurant de l'Hotel d'Orient diverses personalitats polítiques de la situació.

L'amfitrió, però, no era l'amic comú. L'amfitrió era un senyor d'edat madura, baix i rodanxet, vermell de cara, nas de jueu. Volia parlar de números als invitats. Ell tenia la clau, el secret, de la consolidació de les finances públiques de Catalunya. Ell faria que la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona nedessin en l'abundància...

—Je vous donnerai de l'or, de l'or! — exclamava —. Vous, ne me donnez que des papiers.

Qui era aqueix màgic que parlava així? Era el famós Lazare Bloch, marit de la no menys famosa Mme. Hanau.

Diguem, en honor als assistents al banquet, que ningú se l'escollia seriósament. Tots reien sota el nas, menys un que roncava.

Amagueu les criatures!

La vinguda a Barcelona d'un rus autèntic, amb una representació oficial soviètica, va esverar tothom.

Els periodistes es posaren tot seguit en moviment. La policia tot era anar d'un lloc a l'altre preguntant pel Presidente de Moscou.

—Haurà vist En Maurin? — deien els uns. D'altres suposaven, pel cap baix, que teníem ja l'exèrcit roig a quatre passes.

El rus, corresponsal a Madrid de l'Agència telegràfica Tass, se'n va entornar sense que ningú hagués posat en clar el que havia fet ací i les persones amb les quals s'havia entrevistat.

Ho direm nosaltres. El senyor Mayorski va dedicar una tarda a passejar en barca pel port, una altra a visitar els jardins de Montjuïc i una altra a pujar al Tibidabo.

Els matins els dedicà a les entrevistes. Va conversar llargament amb el senyor Anguera de Sojo, amb el director del Crèdit i Docks senyor Tallada i amb el tinent del Foment del Treball Nacional senyor Gual Vilalbi.

Va comprar per equivocació un periòdic d'extrema esquerra. Un amic, periodista, li féu la facècia de dir-li que publicava l'horari dels ferrocarrils.

Un burges, vet-ho aquí!

Un comunista que no és de llei

El periodista amic del senyor Mayorski es topà, anant amb aquest, amb el director de l'horari, i l'hi presentà.

Fou l'únic comunista barceloní que parlà amb el rus misterios.

—N'he vist un i encara dissident! — comentà després el senyor Mayorski.

Com és sabut, l'horari està afiliada al Bloc Obrer i Camperol, desautoritzat pels dirigents de Moscou.

Rússia vista per En Campalans

El senyor Mayorski dedicà les nits al cinema.

Un vespre, però, anà al Centre de Dependents. En Campalans donava una conferència sobre el seu viatge a Rússia.

—Què li ha semblat, senyor Mayorski?

—Miri: parlar hora i mitja de la Rússia d'avui i dedicar només els tres minuts darrers a comentar aqueixa magna obra que és el pla quinquennal, és com si jo ara, en evocar Barcelona, no digués res de les vòstres Rambles, tan admirables.

La groga

Una de les nostres primeres autoritats, en obrir la correspondència, va veure's sorprès, la setmana darrera, pels termes excessivament carinyosos amb que la signant el tractava.

—Deu ésser una pobre boja! — va pensar.

Res d'això. La carta anava adreçada a un dels innombrables secretaris de l'autoritat al·ludida, i, barrejada entre les altres, havia estat desclòsa equivocadament. Avis al carter del Govern civil.

Les bromes de l'ortografia

El dilluns, al Palau de la Generalitat, mentre discutia el Consell l'afer de les declaracions infortunades del senyor Vidal Rossell a Crisol, un grup de joves catalanistes de La Falç esperava, al Saló de Sant Jordi, en actitud no gaire pacífica.

—Volem parlar amb el senyor Vidal — digueren al secretari del moribund conseller.

—Rep els dimarts.

—Dones hauria de rebre avui!

Tancada la porta del despatx, un del grup arrencà el rètol de la porta amb el nom de Vidal Rossell i n'hi clavà un que deia: Vacant.

El que té més gràcia és que, expressament, va escriure vacant amb b de burro.

«D.I.C.» i el cavaller del

Sant Sepulcre

D.I.C., als començaments de sortir, sembla que feu campanya contra els «darrers punts de la monarquia». El senyor de Peray, molt conegut entre altres coses per la seva mena de catolicisme i propagandista gratuït, aleshores, del no tan gratuït setmanari, va protestar energicament, però respectuosament, de la tasca subversiva dels «dicistes».

—Yo, que soy uno de los más entusiastas propagandistas de todo lo católico y compro cada semana cincuenta «Diques» para regalar a las amistades, siento en el alma todos estos abusos a costillas de lo más sagrado.

Cal posar de relleu que es queixava amb aquests termes a un jesuïta.

D'encà d'aleshores, D. I. C. tira 50 números menys.

El Sant Martí d'aquest any

Al Congrés, durant la sessió de la nit del dimarts al dimecres. Als passadissos es parla encara de l'afer Emiliano. Un diputat fa constar que la matança ha coincidit amb la festa de Sant Martí i recorda el vell adagi: A cada puerco le llega su San Martín.

La frase va tenir un gran èxit.

Piquiponiana

El senyor Pich i Pon, com tothom, ha parlat de l'afer Emiliano.

En el curs de la conversa, el seu interlocutor li preguntà:

—I què, vostè creu que l'Emiliano se n'alçará d'aquesta?

—Home — féu el senyor Pich, no volent comprometre's —, no es pot dir res. Hi ha homes que són com l'ase felix, i ressusciten.

Una altra

Fa un temps, parlant Pich i Pon amb un amic castellà d'un incendi esdevingut a unes finques seves deia:

—Como que la paja es comestible, el incendio adquirió grandes proporciones. No siguem malpensats.

Cultura clàssica

Per afegir a les anècdotes que la setmana passada explicàvem del Dr. Martínez Vargas, aquell rector de la Universitat que es molestava tant quan els diaris catalanistes expressament li ometien el Vargas, i va sol·licitar poder llegir als seus fills tots dos cognoms en lloc d'un, com els altres mortals. Parlant un dia amb l'humanista Dr. Balcells, aquest digué:

—Esto no lo hubiera dicho ni Hipócrates. —Usted siempre con sus mitologías — va respondre aquell que, els estudiants anomenaven «el rei Herodes».

L'únic remei

Un jove pintor, d'aquells que més que pintar amb el pinzell sembla que espremin directament els tubs sobre la tela, es queixava l'altre dia:

—Figureu-vos que el meu marxant em dona trenta set duros cada mes per pintar tres feïes. Res, hauré de pintar més prim, a veure si em salvo una mica.

Aquests corresponsals!

A La Vanguardia tenen un corresponsal (el de Vilafranca del Penedès) que posseeix el do de la incongruència, encara que no massa sovint aconsegueix reeixir quant a l'oportunitat de presumir-lo. Un dels tants botons de mostra que podríem citar al lector:

«Nuestro querido amigo don Joaquín Plans ha pasado por el trance amargo de la pérdida de su esposa, cuyo entierro también se ha visto sumamente concurrido.»

EMBOSCATS

Ni aquest refugi els ha pogut salvar

La gasolina democràtica

El tinent d'alcalde senyor Puig Munné és un home que té tant de respecte al càrrec i a les seves prerrogatives, que tenint dret a l'ús d'automòbil oficial no el deixa un sol moment, però, home eminentment democràtic, l'ofèn la diferència que estableixen aquesta mena de vehicles entre el xofer que va al davant, cerimonios i uniformat, i l'odiós «senyor» que se'n dintre la «dimousine». Per això ha cregut més convenient seure sempre al costat del conductor, amb el qual, entre cigarret i cigarret, comenten els afers ciutadans i resolten els problemes del Municipi.

El xofer de la Companyia General de Cotxes i Automòbils ha arribat a ésser com un membre més de la família del senyor Puig, i així ha estat possible veure'l aquests diumenges «de país», amb el cotxe, anant a buscar bolets pels volts de Centelles i d'Aiguafreda i fent després una idíl·lica costellada al bosc amb tota la família del tinent d'alcalde.

L'home, naturalment, està encantat de la vida i diu a tothom:

—Això és democràcia i el demés són cuentos.

La post-guerra i els funcionaris

La conversa en una oficina de l'Ajuntament entre empleats de la casa que comenten els últims decrets relatius als funcionaris dels ministeris i fan comparacions. El nom del generalíssim Roc Boronat i el seu nomenament de cap del flamant negociat dels sense feina surt a la conversa i algú es lamenta de l'abundància de nomenaments de temporers, fets des de fa uns mesos.

—Home, bé cal que Catalunya assegurí la vida dels que per ella varen exposar-la a la batalla de Prats de Molló—diu un dels alludits.

—Sí—contesta un escriptor vell dels primers temps de la Lliga—, però Catalunya no comptava que l'exèrcit que aleshores es formà tingués un contingent superior al de França l'any 1916, en plena guerra, si hem de jutjar pel nombre dels que haveu entrat a la Casa Gran.

Pronòstic electoral

Davant la relativa proximitat d'eleccions per a diputats a Corts ordinàries, una vegada acabada la Constitució que s'està elaborant, l'altre dia, a la classe de Dret Internacional Privat, el docte i jovial catedràtic, ensenys que militant actiu de la Lliga, Josep Maria Trias de Bes, tot comentant una important omisió que a judici seu s'ha comès en el text constitucional en matèria de Nacionalitat, no es va poder estar de dir:

—Quan es discuteixin les lleis que han de completar aquesta matèria, si hi puc intervenir, ja faré notar l'omissió tot procurant el seu arranament.

I ho digué amb un somriure de satisfacció, com si ja tingués l'acta a la butxaca.

El pintor Ramon Llull

També a Mallorca surten èmuls del nostre Pich i Pon.

Un dels millors és l'actual President de la Diputació Balear, regidor i diputat a Corts.

Amb motiu d'un aldarull públic va ésser decapitada l'estàtua de Ramon Llull, i com que està situada prop dels centres docents de segona ensenyança i els estudiants havien pres part en l'aldarull, es va acusar a aquests de la destrucció i una comissió va anar a protestar davant les autoritats de tal acusació. Comentant la protesta, va dir el senyor Julià:

—Jo crec que els estudiants tenen raó i diuen la veritat en sostenir que no han estat ells els causants de l'atropell, perquè, realment, quin mal els havia fet i quina ràbia havien de tenir a aquest pintor?

La corona "moruna"

En una altra ocasió, i amb motiu d'haver de canviar la corona reial els escuts d'Espanya del paper oficial per la que ha acceptat la República, va cridar un dels dibuixants de la Diputació i va dir-li:

—Per fer-me càrrec del canvi de la corona, me faça un dibuix d'una corona que les que hem de posar ara, d'una corona moruna.

Arqueologia

Passant per Madrid amb uns quants amics, arriben davant de la Casa de la Ciutat i un del grup diu:

—Això és l'Ajuntament.

I diu el senyor Julià, tot sorprès:

—Si això no és moro!

I Gabriel Alomar, que es trobava present i no pot tolerar bacinades d'aquest tamany, li crida, indignat:

—I a vostè qui li ha dit que això hagués d'ésser moro?

Tot va bé, sense optimisme

Recent tornat de Madrid, troba un amic pel carrer i aquest li diu:

—I què tal? Com va per Madrid? Hi ha optimisme?

I contesta el senyor Julià:

—No, res d'això. Tot va bé i no hi ha perill de cap mena.

Un naufrag a Vilanova

Aquest estiu, a la platja de Vilanova, un xicot igualadí morí ofegat, i ara una comissió d'amics d'aquell han notificat a l'Ajuntament de Vilanova el propòsit d'anar al cementiri a dipositar uns flors de record damunt la seva tomba.

L'alcalde, en una sessió assabenta els seus companys de la notícia, per si entre ells n'hi ha algun que vulgui adherir-se a l'acte, i s'expressa en els termes següents:

—...es tracta de l'amic que va naufragar en aigües de Vilanova.

Fàbrica d'Articles de Viatge

Joan Casanovas i Companys

Especialitat en Caixes d'automòbils.

Baguls, Maletes, Maletes - Armoris

Tallers, 26. - Telèfon 10623

UN GRAN MÚSIC A BARCELONA

Conversant amb Arnold Schoenberg

Fa cosa d'un mes que està instal·lat a Barcelona. Està encisat del país, del clima, de la gent, de totes les coses nostres que fins ara ha tingut ocasió de conèixer. Fins a l'extrem que ja fa el propòsit de tornar cada any a passar una llarga temporada entre nosaltres. No caldrà dir els motius que tindrien de felicitar-nos de la realització d'aquest propòsit. Sobretot si el sojorn en el nostre país fos beneficiós per a la seva salut, com tot fa esperar.

Aquestes ratlles no volen ésser un interview. Tractant-se de Schönberg hauria de dir que no m'hi veig amb cor! Li dec massa agraïment i sé admirar-lo i reverenciar-lo massa profundament com a deixeble, per ésser capaç de traïr-lo com a reporter. Ni em sabria veure en la situació còmica d'aquell entrevistat de debò que Schönberg, un dia, rebia amb aquestes paraules:

—Comenceu, si us plau, per dir-me el que hauré dit, i després provaré de dir-vos-ho jo mateix.

Però us puc reportar alguns punts de converses que ara tinc el goig de sostenir amb el meu mestre, a la seva petita torre barcelonina de La Salut, davant del finestrall que domina magníficament tot el paisatge urbà, ja finament velat de boirina i una mica enfredoritz, o al migdia, a l'assolellada pista de tennis, entre set i set, tot al llarg d'aquests dies tardorals que em fan reviure aquells altres dies inolvidables del meu aprenentatge amb ell, a Mödling, Viena, Berlín...

Per un interview—en això Schönberg defrauda i desorienta completament el reporter—les seves opinions són poc «sensacionals». I això hom ho comprendrà, potser, en un home que, com ell, ha estat per tota la seva obra la figura més «sensacional» de la música contemporània. I també la única que avui ens mostra una obra que no solament no ha dit la última paraula a la nostra generació, sinó que sembla reservar la seva revelació completa, la veritable i definitiva «sensació» per a les generacions de demà. Sobretot quan les actuals, en vista de la impopularitat s'obstina entorn del músic més genial del nostre temps, han decidit apartar-ne els ulls, per a trencar per camins que menen més de dret a l'èxit.

Era havent tocat per atzar aquest tema de les tendències dels joves actuals que Schönberg em deia:

—M'estranya molt el fet que, després de la guerra, tot d'una, molts joves, demostrant una manca sorprenent de sentit pràctic, es posessin a seguir-me. Avui dia m'estranya molt menys, en canvi, el fet que la majoria, per fi, hagi adquirit el sentit pràctic suficient per a conèixer que li convé girar-me l'esquena. Me'n felicito, car m'agrada anar sol. I com a deixeble meu, ja sabeu com he insistit sempre a donar el crit d'alerta als que s'acosten a la meua «zona de perill».

Schönberg ha arribat, en efecte, a descoratjar els joves. Mèrit que caldria co-

mençar a evaluar molt alt. Si no fos que la majoria, que com més descoratjada més hàbil és a fer-se el camí pla, ja ha trobat la sortida d'una situació difícil; i avui, enfront de Schönberg, predica la restauració de vells estils històrics i practica un ingenu pastixisme que s'ha batejat ell mateix de «neoclassicisme».

—Es el «retorn a Bach i Händel», sento

Arnold Schönberg

dir. Si almenys aquests músics s'adonessin de la gran diferència que hi ha entre Bach i Händel! Si retorn hi ha d'haver, jo demanaria almenys que es decidissin per Bach o per Händel. Pel que fa a un retorn a Bach, en el fons jo el veuria amb bons ulls, i fins i tot estaria disposat a fomentar-lo. Però temo que si ensenyés a aquests músics «en retorn» tot el que caldria que sabessin per compondre a la Bach, deixarien córrer la composició. Ho espero, almenys!

«Pel que fa a aquest estil vell que els joves d'avui volen escriure, i pel que fa al retorn a la tonalitat i fins i tot a la diatonia estricta que preconciben, segons dieu, hi hauria una objecció a fer. Encara que a Europa, en la música artística d'aquests últims segles, no hi hauria precedents d'això, hom podria imaginar perfectament una música rigorosament diatònica, és a dir, basada exclusivament en les set notes de l'escala. Però aleshores caldria, en rigor, abolir la modulació. Car amb la més petita desviació moduladora tornaria a fer irrupció el cromatisme que hom vol condemnar. Per quins motius els neodiatònics fan els ulls grossos respecte d'aquesta qüestió?

«Per la meua banda puc dir que les composicions d'aquesta «manera» que he tingut ocasió de sentir no s'avenen en absolut amb la pretesa diatonia. Al revés: he sentit les dissonàncies d'aquesta música, que són

horrissones, perquè no estan en cap relació orgànica amb tota la resta. Fan l'efecte de taques de greix damunt d'una armilla blanca.

—Quina significació i quin abast concedeix a la vostra tècnica dita de dotze semitons?

—En realitat m'hauria de causar sorpresa que fóssiu vós, precisament, qui em fes aquesta pregunta. Vós, que deuen recordar de les nostres lliçons de composició que sóc capaç d'aclarir—i que també m'agrada més fer-ho—problemes més importants que no pas aquest. Si és una resposta pel públic el que voleu, hauria de dir que, a propòsit de la tècnica de dotze sons, l'entesa només és possible amb persones que tinguin un coneixement suficient de la tècnica general del nostre art i no, simplement, les nocions habituals de dilettantisme de conservatori. Per aquest últim és i continuarà essent durant molt de temps encara un enigma el que jo vull dir quan dic que en la composició amb dotze sons, de la mateixa manera que en la música tonal—és a dir, en la música amb set sons—, l'harmonia no és més que una «inversió» de la melodia, i viceversa, la melodia una «inversió» de l'harmonia. Amb la sola diferència que els sons emprats, en lloc de set són dotze. Però que siguin set o dotze, tot—és a dir, tant harmonia com melodia—procedeix d'una mateixa sèrie. Ara bé: la qüestió de si convé subratllar i fer destacar un centre tònic no és una qüestió d'estètica ni de gust, sinó simplement una qüestió de capacitat de comprensió.

—La meua música és «difícil». D'acord. Però no solament a causa de les idees que expressa i elabora, no solament perquè aquesta elaboració no es realitza en superfície, sinó en profunditat, sinó, sobretot, a causa de la seva sonoritat.

«De les dissonàncies impures que els meus contraris encara introdueixen de contraban en la música, d'una manera arbitrària i sense pla, jo me'n prometo un resultat: la progressiva habituació de l'oïda a harmonies més complexes. Espero també que vindrà un dia que ja no molesti a la gent de «sentit pràctic» el fet que jo, aquestes mateixes dissonàncies, les usi d'una manera lògica. Serà el dia, suposo, en què els altres, els mancats de «sentit pràctic», començaran a sentir i a entendre el que la meua música diu.

Ja sabeu que en una discussió és aquest el moment en què el contradictori, inviablement, reacciona amb el retrat de cerebralitat, de freda especulació, de manca d'emotivitat dirigit contra la vostra música.

—Música cerebral? És un «rebre» al qual no vull replicar fins que no em sigui dirigit per algú que hagi demostrat tenir-ne, ell mateix, de cervell. No és corrent que els que en tenen se'n donin vergonya. Ja sabeu el cas d'aquella carta del seu germà, signada: «Johann van Beethoven, Grundbesitzer, propietari o posseïdor de terres» (feia poc que n'era), a la qual el gran contestava, orgullós, signant així: «Ludwig van Beethoven, Hirnbesitzer, posseïdor de cervell». I això que hauria pogut signar igualment, per exemple: «Gefühlsbesitzer, Phantasiebesitzer... posseïdor de sentiment, de fantasia...».

«D'una cosa estic cert, i és que cap «posseïdor de cervell», com Beethoven, posaria en dubte que un altre «posseïdor de cervell» sigui capaç de comoure a qui en valgui la pena.

«Respecte a això, jo, que sé l'efecte que produeix en mi mateix la meua música en l'acte de compondre-la, no sento la més petita inquietud davant de l'esdevenidor.

ROBERT GERHARD

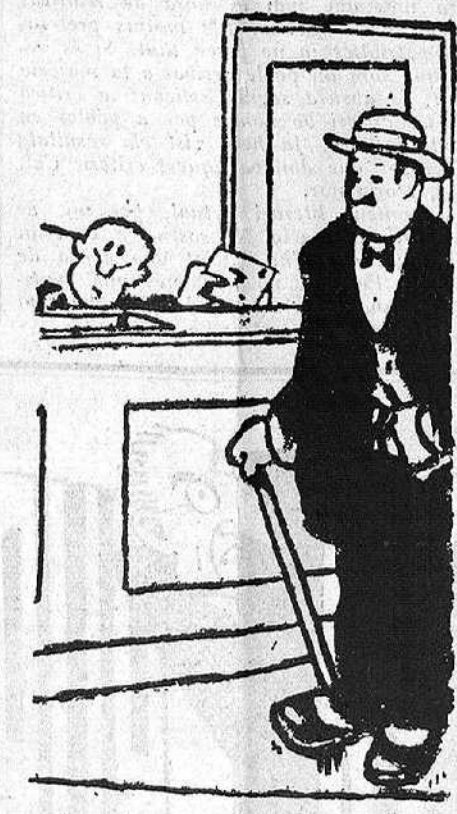
—Una vaixella? De quina mena?
—Més forta que la que li vàrem comprar ahir.

(Le Journal, París)

—Què diries si jo m'asseia a taula amb uns mans tan brutes com les teves?
—Oh, res, mamà! Sóc prou ben educat per fer veure que no me'n dono.

(Punch, Londres)

—Aquesta carta pesa massa. Se li ha d'afegir un altre segell.
—Per què? Perquè pesi més encara?

(Moustique, Charleroi)

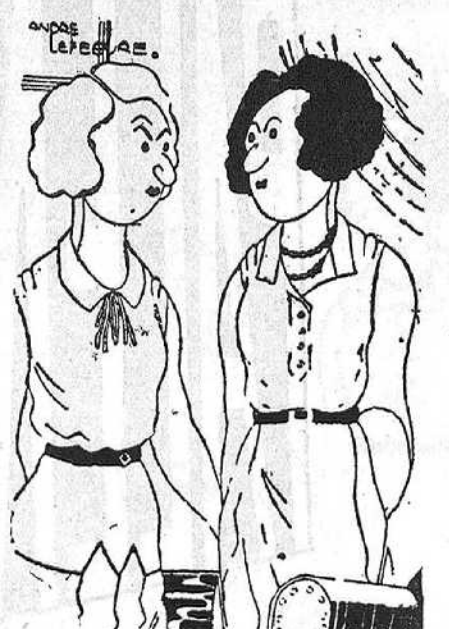
—Cap on ha caigut?
—Cap allí.
—Doncs per què busques aquí?
—Perquè hi ha més llum.

(Ric et Rac, París)

—Què llegeixes?
—Els darrers dies de Pompeia.
—I de què va morir?
—D'una erupció.

(Moustique, Charleroi)

—I com t'ho has pensat que el teu marit t'enganya?
—Perquè ahir va arribar a casa xop d'un costat i ben sec de l'altre.

(Le Petit Journal, París)

L'APERITIV

La dansa macabra. — L'altre dia, fujant un llibre del famós i celebrat Seneca, em va topar els ulls un comentari d'aquest moralista a propòsit de les festes circenses que celebraven en els temps allucinants del gran imperi. Seneca parla amb una sensibilitat absolutament cristiana i absolutament moderna. Això vol dir que encara que algú cregui que en determinades èpoques la humanitat en sentit global té la pell més gruixuda; jo em penso que si fa o no fa la pell humana sempre ha estat la mateixa, i sempre en els moments d'excitació moral més acusada han existit unes quantes persones amb tota la higiene de sentiments necessària per diferenciar-se dels porcs i de les orenetes.

He sentit explicar que quan es muntaven els patíbuls a l'aire lliure, anaven a presenciar les execucions una mena de genteta tornasolada entre la qual no escassejaven les majordones, els comerciants de peix a l'engros i les mestresses de prostíbuls; i hi havia ciutadà que hi portava una truita amb un llonguet i hi havia més d'una marquesa despintada que hi duia les agulles de fer mitja.

Quan jo era un adolescent, recordo que al Paral·lel varen projectar un film que reproduïa de debò una execució capital a la Xina. L'espectacle es va tenir de suspens, perquè el teatre no tenia unes condicions prou sòlides i amb la gentada que hi acudia corria el perill d'esberlar-se com una magrana.

El mateix ha passat en les projeccions de caràcter clínic i truculent. El públic té un inconfessable sentit masoquista. La gent va a veure aquestes coses per sentir una emoció infecta, hi va amb totes les garanties i amb una peluda covardia de llebre.

Tots els que anem als toros amb un entusiasme epidèrmic, si volem ésser sincers, confessarem que el cinquanta per cent de l'èxit dels toros el constitueixen la sang i el perill. Jo no puc negar una certa angúnia, ni un estat gens envejable, a aquell moment que el cavall, en una forma completament involuntària, ofereix les tripes als ulls de l'espectador i al mal humor de la bèstia que el furga; però tampoc puc negar que la part canalla i cruel de l'espectacle li dona uns quants graus d'alcohol, i un arabesc fisiològic de primera magnitud.

Nosaltres ens fem la il·lusió de posseir unes invisibles plomes d'àngel, però aquestes plomes, si és que existeixen, les tenim encastades en un greix de la més baixa qualitat.

Un d'aquests espectacles de directa repercussió visceral és el campionat de ball de resistència que s'està celebrant a l'Olympia. Si no hi hagués la repercussió no hi hauria l'èxit. Un amic meu, excellent home de lletres i de món, em va recomanar la gran moixiganga de l'Olympia, pretextant que es tractava d'un intens document humà, i d'una barreja de color i de musculatura en aquell punt tan agre que definia Toulouse-Lautrec damunt de les teles.

Jo he procurat veure això amb tota la bona fe possible. No nego que és un document humà: hi ha tantes coses absolutament podrides i inconfessables que són tants altres documents humans!

El rostres dels pocs homes que ja fa no sé quantes centenes d'hores que ballen, són rostres que us podeu trobar a tot arreu, des d'una inofensiva missa de dotze, fins a un manicomi dels més niquelats, fins en les cades miserables de la Guàiana o d'aquella presó d'Ushuaia en el lloc més inconfortable de la Patagònia. Els balladors, que tots són asos i campions, i es saben administrar la son i la gana i el moviment muscular amb una prodigiosa usura, em varen fer l'efecte que en mig de la seva destenida vulgaritat i en mig dels senyals d'un cansament que els rosega, s'havien fregat els ulls amb una mena de salfamunt únic que els immunitza contra la simpatia i contra la pietat. Les dansarines ja gasten una truculència més directa. Hi ha una noia rossa i pàl·lida, molt allargada i molt afanada, a la qual se li marquen uns pits atacats de desesperació sota un pullover suat, que em va fer un gran efecte. Hi ha una altra més plena i més esclatada, amb la cara agudíssima, pintada de sang de bou, que diu un pijama despullat de coqueria, que no m'acabo d'explicar ben bé si és una dona o si és un automàtic.

Tampoc comprenc que per un premi que no s'acosta ni de lluny a la grossa de Nadal, aquests personatges de pesombre es dediquen a una feina tan cansada i tan poc lluitada. És possible que aquests aspirants a un campionat de resistència tinguin l'ànima posseïda per un dimoni àcid que els empeny a un suïcidi de llums elèctriques, de rialles imbècils, d'ampolles d'aigua mineral, de babutxes gastades i de pijames vils. En el fons de tot això hi deu haver una mena de lirisme horripilant que nosaltres no podem comprendre.

Quant als manàgers, els que toquen el xiulet, els que es passen per la pista, els que els fan els llits, els donen injeccions i els administren massatge a les cuixes desgastades, tots plegats em varen fer l'efecte d'un personal sense responsabilitat. Aquell personal que actua en els matxs de boxa d'un poble fet de gana i de llesques de carbó mineral, personal de patíbul i de darrera hora.

Es un espectacle que sense el públic no seria res; fet en privat podria interessar a un jutge o a un cap de policia, resultaria vulgaríssim. Ara el públic que hi aboca els ulls, concentra el valor de l'espectacle, li dona tots els graus d'alcohol i tots els escarafalls de repugnància.

El públic assisteix a un acte que ell creu que té alguna cosa de suïcidi lent, el públic assisteix a una exhibició repugnent de fadiga i de destrucció, hi assisteix sense perill, sense veure sang ni ganivets, sense veure cap cosa ostensiblement ofensiva. Hi assisteix amb una covardia absoluta, amb una rialla completament canalla, amb un interès inconscient o conscient de personatge de claveguera.

JOSEP MARIA DE SÀGARRA

NOVETATS

EN CAMISES

Jaume I, 11

Telèf. 11655

LA DIVISIÓ DE LES DRETES

Un partit catòlic

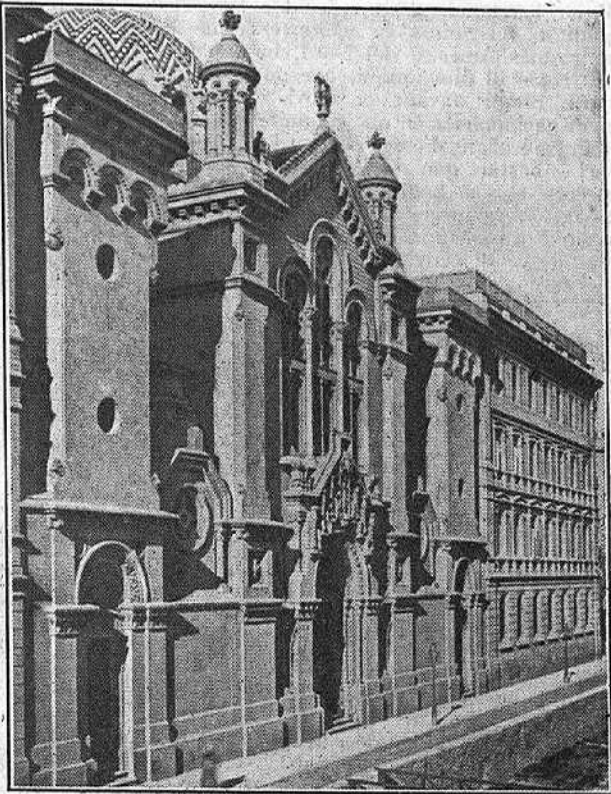
El *Mati* va reproduir dissabte un «manifest signat per reconegudes valors d'entre les joves promocions de Catalunya». Es tracta del manifest d'una organització política que es titula Unió Democràtica de Catalunya. Com diu el *Mati*, és «un agrupament polític». Estem, doncs, davant d'un partit polític nou que per ara només es gosa dir «agrupament». Tampoc no ha volgut posar-se el nom de catòlic, segurament perquè en aquests temps, entre els professionals del catolicisme polític, és moda dir-se demòcrates i liberals.

Unió Democràtica de Catalunya diu en el seu manifest que «vol recollir les adhesions dels patriotes que, amb idees divergents, concordin amb nosaltres en la concepció espiritualista de la Societat i en la presa de restaurar integralment la nostra Catalunya». La frase transcrita fa suposar que l'«agrupament» no aspira per ara a la independència que ha de caracteritzar un partit. Per consegüent, l'«agrupament» ha de proposar-se vegetar com un paràsit dels partits i exercir en ells una certa influència. Mirant el cas pel cantó que vulgueu, només poden oferir-se dues eventualitats: o U. D. C. viurà parasitàriament, o funcionarà com un partit de debò.

Examinem la primera d'aquestes probabilitats. Si U. D. C. porta una vida parasitària, la seva tasca forçosament ha de pertorbar a tot arreu on faci sentir la seva influència. No hi ha cap partit normal que pugui tolerar aquestes ingerències i acceptar la pressió d'organismes forasters. Afortunadament, les zones d'influència de l'«agrupament» seran limitades i això pot demostrar-se examinant el matís dels homes que signen el manifest. Entre ells hi ha simpatitzants amb la Lliga Regionalista, però que no són de la Lliga; elements que figuren a les llistes d'Acció Catalana i dissidents dels carlins. Cal fixar-se que, segons s'assegura, no hi ha cap soci de la Lliga, la qual cosa vol dir que a la Lliga hi ha encara una disciplina real que fa una certa impressió. Pot dir-se el que es vulgui de la Lliga —no sóc pas dels que menys m'he distingit a combatre-la— però cal reconèixer que la Lliga no ha tolerat mai dintre casa seva cap grup amb velleitats cismàtiques.

Suposem ara que U. D. C. vol actuar com un partit de debò. En aquest cas, mai no oblidarem que el *Mati* ha propugnat sempre la necessitat de la unió dels partits moderats i que en tots els episodis electorals d'aquests últims temps ha defensat aquesta tesi. Per què, doncs, ens calia ara un altre partit? Si U. D. C. tingués possibilitats d'ésser un gran partit, l'esdeveniment d'un instrument polític nou hauria d'ésser saludat com un benefici. Cal, però, recordar que, en general, els partits catòlics només han prosperat en els països on conviuen almenys dues religions. En un

país com el nostre, on només hi ha catòlics i indiferents, un partit catòlic difícilment podrà conciliar les divergències polítiques que pugui haver-hi entre catòlics, i segurament afeblirà els altres partits conservadors. A Catalunya aquesta acció d'afebliment ha de sentir-se tan aviat com actui un partit que es digui catòlic. M'atreuria a demostrar que des del punt de vista confessional, els catòlics que segueixin els homes de la U. D. C. faran un mal ne-

El convent del carrer de Casp. No ha estat mai un aglutinant de patriotes. Actuarà ara de força dissolvent?

gocí. Superar l'eficàcia de la Lliga ho crec impossible. No és difícil situar-se per examinar aquest problema: és una qüestió de números. La Lliga té trenta mil vots. I cal pensar que aquest partit, que és l'únic que per raons de conservadorisme i de comoditat defensa els interessos religiosos, està constituït per molta gent indiferent en matèria confessional. Tothom sap que entre els líders de la Lliga hi ha agnòstics notables. Doncs bé: una gran part d'aquesta gent que deixa emmarcar-se en un partit polític conservador, no militaria en un grup que es digués catòlic, tingués un capellà que actués de consiliari o rebés les suggestions dels pares jesuïtes. Això sembla evident. L'activitat electoral de la U. D. C. només podria debilitar les altres forces conservadores. Si els homes de la U. D. C. tinguessin en compte que després de la proclamació de la República, en època que la qüestió religiosa jugava fort, no ha estat possible que la Lliga passés dels trenta mil vots, i que els quinze mil vots d'Acció Catalana no són tots de catòlics, es farien càrrec que el seu agrupament farà tant de mal si viu com a paràsit com si actua com un partit de debò.

El manifest de la U. D. C. no és per enternir ningú. L'estil té una flair d'encens que enamora. El contingut, amarat de les indicacions de la *Rerum Novarum*, revela el bon desig d'arribar a la societat perfecta, sense gaires ganes de commoure la situació actual, tan idònia per viure bé a la terra i conquistar la glòria del cel. No deurem trigar a veure actuar la U. D. C. i a tenir una idea clara de la seva força i el seu prestigi, que són les columnes de tots els partits. Potser no trigarem gaire a veure com actua de força dissolvent.

MANUEL BRUNET

Mirant a fora

El culte del record

Un dels experts francesos que han acompanyat Laval a Washington, deia, explicant la disposició de la Casa Blanca:

—Cada president ha deixat el seu nom a una dependència. Així és que vàrem dinar a la cambra Harding, discutir a la cambra Roosevelt i firmar el comunicat final a la cambra Lincoln...

—Però —li objectà algú—, ja no en quedà cap per rebre el nom de Hoover.

—Això rai —respongué un agregat americà—, farem construir un pis suplementari a la Casa Blanca.

El flagell

Abans de dedicar-se a les lletres, Arthur Schnitzler, el gran escriptor i dramaturg que ha mort fa poc, havia estat metge. Dels seus temps d'estudiant data aquesta anècdota.

Un dels catedràtics, famós per l'avoriment irresistible que emanava de les seves explicacions, començà així la part del curs dedicada a la tuberculosi:

—Quina és la malaltia que més ens afecta i més ens amenaça?

Del fons de l'aula, una veu clara, la de Schnitzler, respon:

—La malaltia de la son.

Eugenèsia i raó d'Estat

A Alemanya hi ha revistes per tot, i, naturalment, n'hi ha d'eugenèsia. Una de les dedicades a aquesta ciència reprotxa al Govern el seu poc interès per la qüestió, l'altribueix al fet que la major part de ministres i de diputats són solters, i fins arriba a sospitar que molts d'ells es fan elegir per poder cercar a Berlín distraccions extraconjugals mentre les dones respectives fan bullir l'olla en algun recó de província.

Hi ha un home, sobretot, la conducta del qual és blasmada pels eugenistes: el canceller Brüning. Ningú no dubta de la seva moralitat, ni del seu desinterès, ni de la seva austeritat, però no es preocupa de donar exemple fundant una família. El darrer número d'Eugenie li ho reprotxa i gairebé el comina a casar-se. Al cap i a la fi, el canceller només té quaranta set anys i la seva salut és excellent...

Les eleccions angleses

—Ja ho veieu: dos cents trenta cinc laboristes derrotats...

—Sí, això fa dos cents trenta cinc sense feina més.

(Le Petit Parisien)

Topografia parlamentària

El resultat de les eleccions angleses planteja un curiós problema topogràfic a la Cambra dels Comuns: com serà possible col·locar una majoria aclaparadora davant una oposició tan petita?

La Cambra dels Comuns no és un hemicle, sinó un rectangle, en el qual, davant del speaker o president, hi ha dos rengles de bancs paral·lels que arriben fins al fons de la sala. El rengle de la dreta vota pel Govern, el rengle de l'esquerra vota en contra. Hi ha també cross benches, bancs en creu, destinats als diputats independents, el vot dels quals no és conegut per endavant. Aquests bancs són perpendiculars als altres, però són al fons de la sala, allunyats del president.

Per tal de poder allotjar els dretans caldrà capgirar totes les tradicions del Parlament britànic.

A França va passar una cosa semblant. En 1902, els membres de l'esquerra, molt abundants, havien de seure als escons més alts dels rengles de dreta. Això donava lloc a confusió en l'anotació dels moviments de les sessions. Per això a les Cambres següents es modificà la geografia de la sala. Tot conservant els noms dels diversos matissos, es tenia en compte el nombre de llurs representants per destinar-los fraccions proporcionals d'hemicle. Així l'extrema esquerra vessava sobre l'esquerra i els radicals envaïen el centre esquerra, el centre dreta habitava els escons de la dreta i la dreta pura només era un mite.

"Popu" i "Populaire"

Una qüestió ocupà durant un parell d'hores les discussions del Consell nacional del Partit Socialista francès, fa pocs dies.

Compère-Morel, director-administrador de Le Populaire, havia tingut la idea de fabricar un aperitiu proletari simbòlicament batejat Le Popu, i la idea, encara més enginyosa, d'empeltar un negoci a l'altre: les oficines de l'aperitiu residirien a les del diari, i el partit tindria un franc per botella venuda.

El diputat Renaudel s'indignà: —El partit no és cap taverna!— cridava. —No— replicava el director-administrador, —però la venda de l'aperitiu cobrirà el déficit del diari.

—Le Populaire— deia un congressista— ha estat fins ara un aliment intel·lectual. Vosaltres el voleu convertir en alcohol!

—Una de dues: canvieu el nom de l'aperitiu o el del diari—reclamava Renaudel. Però sembla que no es canvià el nom de res i que es firmà el contracte entre el diari i l'aperitiu.

ACABAMENT D'UNA VERGONYA

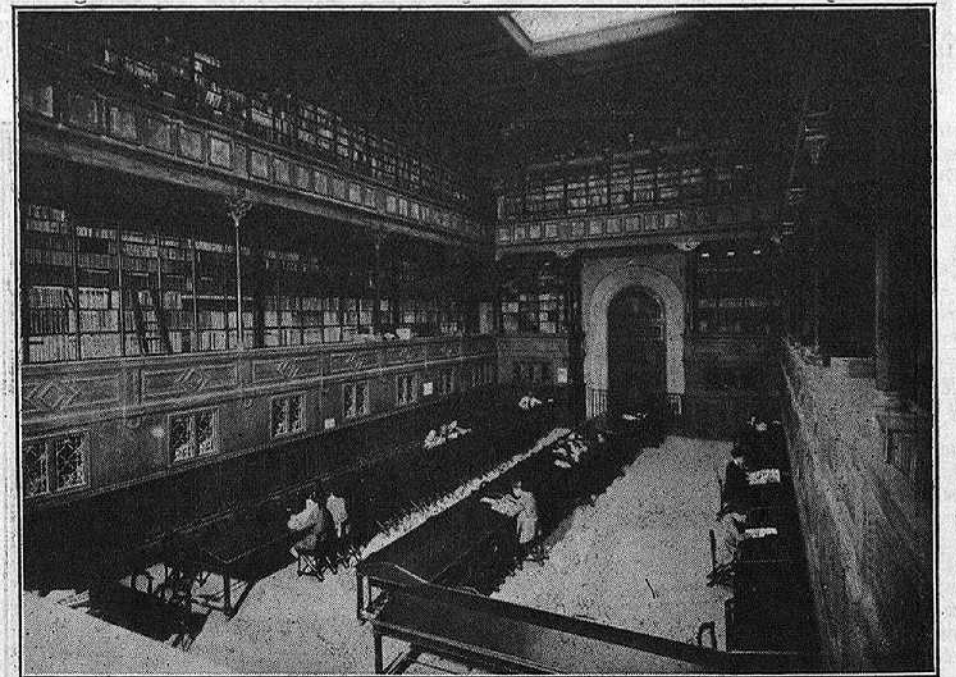
La Biblioteca Universitària

Segurament el cas no té gaires precedents, potser no en té cap i tot. A seguit d'una visita del ministre d'Instrucció pública a la Biblioteca de la Universitat de Barcelona, ha sortit a la *Gaceta de Madrid* la destitució fulminant del director de l'esmentada Biblioteca, un buròcrata que no sentia el càrrec, ni tenia cap afeció als llibres ni a la dependència universitària dels interessos de la qual havia de regir.

La notícia d'aquesta destitució ha estat

fins a la conversió en serradures de volums que s'haurien pogut salvar.

Poc temps ençà, en aquest departament de llibres corcats s'instal·là una gran prestatgeria metàl·lica, darrer model, que ocupa tot un pati interior. Però no hi ha cap llibre encara: la prestatgeria metàl·lica fou muntada sense estucar les parets, de pedra nua, ni pavimentar degudament el sòl, ni tapar les goteres de les claraboies. A més a més, no hi ha muntacarregues, i la prestatgeria

La sala de lectura de la Biblioteca Universitària

rebuda amb general alegria per tothom que utilitza la Biblioteca Universitària i per totes les persones que no l'utilitzaven no veient-se amb cor de suportar una organització (?) tendint a no servir el públic. Perquè, contra el que és lògic d'esperar d'una biblioteca universitària, la de Barcelona no procurava atreure els lectors, sinó repel·lir-los. Desgraciadament del que pretenia consultar alguna obra que no fos l'*Enciclopèdia Espasa* o llibres de text, i no podia fer valer la seva qualitat de professor!

Entràveu en aquella sala gran, alta de sostre, impossible de calefactar, ornada amb medallons de retrats col·locats un plafó si i un altre no, amb la particularitat que els retrats no porten el nom a sota, però sí els plafons on no hi ha cap retrat—segurament per recordar quin personatge s'hi havia de pintar un any d'aquests. Havien d'entrar sense cap llibre, ni cartera. Arran de la porta mateix, amb un llapis de quinze cèntims—llogat amb un cordill, havien d'escriure l'autor i el títol de l'obra que volien consultar, en un tros de paper que ja havia servit per una cara. Amb aquest paper, us adreçàveu al funcionari que creïeu que era allí per servir-vos. Il·lusió que aviat s'esvaïa. Aquell llibre no era a la Biblioteca, i com que el catàleg no pot ésser consultat pel públic, no us quedava altre remei que provar si trobàveu el llibre que us calia en alguna altra biblioteca de Barcelona, qual·sevol·la d'elles més acollidora i confortable que la Universitària. En el cas més favorable, us deien que tornàssiu demà, perquè aquell llibre estava talment entaforcat que no us el podien pas servir a l'acte.

I encara menys pretenguéssiu consultar revistes. Perquè llur sistema de classificació no deu tenir similars enlloc del món. A mida que es rebien les publicacions periòdiques, eren apilades: una revista de medicina entre un butlletí oficial de qualsevol corporació i una publicació literària sud-americana. Amb totes elles barrejades es feia un paquet retolat: «Revistes recibidas en 1929», i ja em direu si això era una biblioteca o un munt de paperam.

Ja es sabut que la consignació és miserable: anualment, mil pessetes per a material i tres mil per a adquisicions; que no hi ha el nombre d'empleats que cal per tenir al dia el catàleg i els llibres ben classificats de manera que siguin trobables en poc temps.

Però també és sabut que l'home que durant vint anys ha estat director de la Biblioteca, ha fet més per la devastació d'aquesta que tot un exercit de còrcs i ratolins. Només cal dir que hi havia un departament per als llibres corcats, els quals eren tractats com els leprosos a l'Estat mitjà: arrecollats al costat d'altres de més corcats, aquest règim comú afavoria el contagi mutu

comporta deu o dotze pisos, amb els seus centenars de graons.

D'altra banda, les Facultats han necessitat cada vegada més aules, i per obtenir-les, les han retallades dels locals destinats a biblioteca, augmentant així l'amuntegament de llibres i les facilitats d'invasió per part dels còrcs.

Una vegada, vaig comprar una edició barcelonina de les obres de Sant Pacià. Algú em va dir: «Aquest túnel de còrc és característic dels llibres de la Universitat». Aquesta era l'única marca que pogués fer sospitar d'on procedia aquell llibre. Però de llibres marcats amb el segell de la Biblioteca Universitària, també se n'han vist en les parades de llibres venturers. En canvi, ja ho hem dit, un llapis sordid era lligat amb un cordill.

Totes les biblioteques compten ja amb les desaparicions de llibres, però està comprovat que aquestes abunden en proporció a les restriccions de què és objecte el lector.

Potser algú s'haurà sobtat en llegir que la Biblioteca Universitària disposava de tres mil pessetes anuals per a adquisicions. Cal comptar que, per als efectes de la propietat intel·lectual, els registrants han de lliurar a la Biblioteca un exemplar de l'obra registrada, la qual cosa vol dir que alguna obra moderna hi entrava. Però els llibres d'aquest dipòsit, podent ésser necessaris, en cas de litigi, no era jutjat prudent de servir-los al públic, perquè podien ésser mutilats o fets fonedissos.

O sigui, que quant a obres modernes, ben poca cosa pot trobar-hi el lector.

Abans de la Biblioteca de Catalunya, la Universitària era la més important de Barcelona, sobretot d'obres antigues. Al segle passat, hi havien anat a parar moltes biblioteques conventuals. S'hi comptaven més de mil incunables i gran nombre de manuscrits. Aneu a saber com estarà tot això, i quins estralls i desaparicions caldrà lamentar.

Però l'estat de desídia en què tenia la Biblioteca aquest director que els avorria i es deia Manuel Rubio y Borrás, buròcrata asmàtic i malhumorat, disculpa si algú l'ha seguida la conducta de Bartolomé José Gallardo, aquell bibliògraf del segle passat qualificat de *bibliopirata* per Menéndez y Pelayo, però que amb la seva rapacitat salvà moltes obres valuoses d'una pèrdua segura.

Per sort, la direcció de la Biblioteca està ara en bones mans, que superaran l'esquifida de personal, de consignació, de locals. Es d'esperar que la decisió del senyor Domingo anirà seguida d'altres de complementàries i s'acabarà la vergonya que ha representat la Biblioteca Universitària tal com estava fins ara.

JUST CABOT

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

COSA MES ANTIGA I MES MODERNA QUE HI HA AL MON ES UN BRILLANT.

JOIER

J. ROCA

Rambla del Centre, 33 - Passatge de Bacardí, 2

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

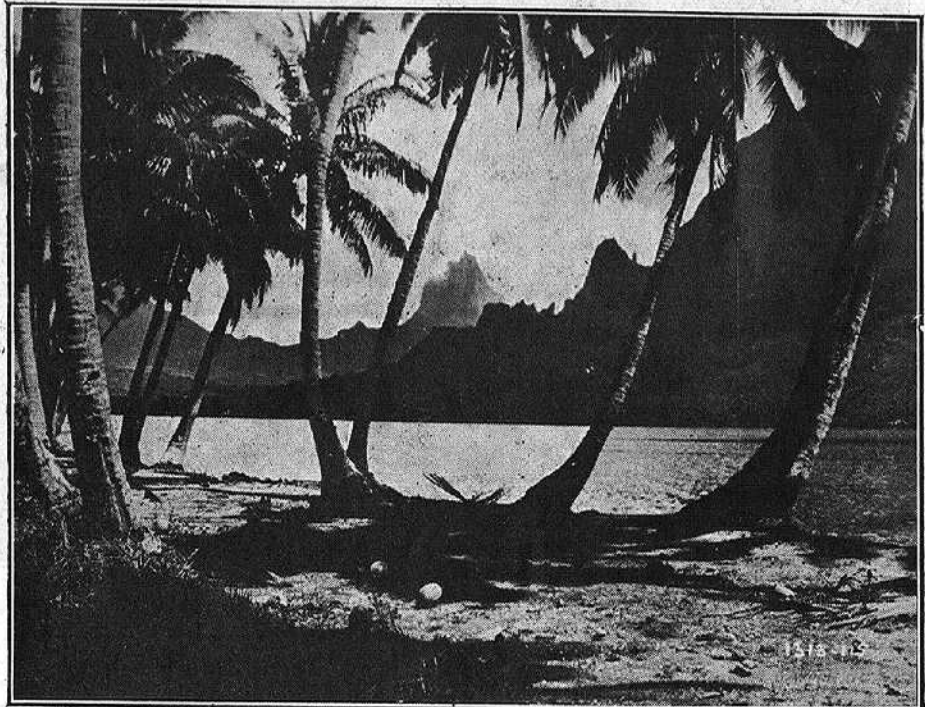
EL CINEMA

ASSAIG DE CRÍTICA PSICOLOGICA

F.W. Murnau i "Tabú"

«Per Picasso la pintura no és sinó un accessori». Admirables paraules aquestes de Manolo que, sota un aparent aire paradoxal, senyalen el punt de partida de la veritable valoració de tota obra d'art autèntica. El que importa davant d'una manifesta-

instant, d'una vida gaia i lliure, d'un món on el treball és un joc, on els homes que estimen són perfectes com estàtues gregues, on la natura benigna és més aviat generosa, realitzar aquesta experiència, dic, i tractar de prolongar-la en la construcció

El paisatge de «Tabú»

ció artística, davant de *Tabú* pel cas, no és tant de senyalar les excel·lències intrínseques de l'obra, com tractar d'abastar a través i més enllà de l'obra la naturalesa de la inspiració i de l'estat passional de l'artista que l'ha creada. Interrogar el film i tractar d'endevinar l'experiència poètica que el condició i de la qual el film no vol ésser sinó una manifestació, una objectivació.

Tabú és alguna cosa de diferent dins l'obra de Murnau. Si per nosaltres té l'encís de la novetat, és perquè segurament per l'autor l'obra va ésser el fruit d'una descoberta. Una descoberta psicològica, més encara que una descoberta geogràfica. Un creuer pel Pacífic, una estada a l'illa Baho-Baho i Murnau torna a Hollywood amb un preciós botí, que és aquest film admirable que podreu admirar aviat.

Tot exotisme sembla condicionat per una certa fatiga respecte el medi ambient. Hi ha un afany d'evadir-se d'un món que hom experimenta com una cadena de restriccions i la voluntat d'una immersió en una atmosfera física moralment i socialment més assolellada, més primària, entesa com un camí de retorn envers l'espontaneïtat.

Murnau era un home extremament civilitzat, cosa que vol dir extremament complicat; per això estava admirablement disposat a ésser sensible a la poesia del viure simple dels indígenes de la Polinèsia i intentava aquesta aventura poètica.

Realitzar aquesta experiència, curta d'un

d'una obra que la perpetui; heus ací la naixença d'un film, d'aquest film, el darrer de Murnau.

Hom podrà objectar que en el film hi ha moltes altres coses i que després de tot aquest sentiment de llibertat no és manifest sinó en començar el film. Però la llargada d'un episodi no és mai un criteri per esbrinar la seva significació final; el que importa és fer cas sobretot d'allò que dona una nota més profunda i personal. I en *Tabú* el debut és de molt el millor del film i, per altra banda, l'anècdota no hi és sinó l'accessori, per reprendre el mot de Manolo.

L'anècdota permet a un sentiment inicial d'expandir-se en un film, però l'anècdota necessària no és moltes vegades sinó obstacle per a copsar aquell sentiment inicial.

Quan us parlen d'*Ombres blanques*, el primer que us evoca aquest nom és el sentiment persistent d'una existència benaurada en el si d'una natura constantment en festa i només més tard, i si us entesteu a pensar, penseu en la història d'un cert metge que a la fi és assassinat.

En *Tabú* també hi ha una història. L'obsessionant *tabú* que us lliga de peus i mans. Una bona història, però més enllà de la història, jo, per la meua banda, he tractat de cultivar dins meu allò que en el film hi ha de perdurable: l'experiència poètica i psicològica de F. W. Murnau.

JOSEP PAL.

PANORAMA

POSTAL DE LILLIAN HARVEY. — Quina nostàlgia els nordamericans sense opereta! Sense opereta, és a dir sense tradició de cornucòpies i miralls i medalles i cordons als uniformes. Sense panaches i sense Grans Ducats... Pobres nordamericans, amb els seus uniformes grisos d'una sobrietat sense metalls i sense colorines! Per això es daleixen pels cadets de West Point, disfressats de cavallers d'opereta; de guàrdies d'húsars imperials d'uns imperis sense bluffs i sense gangsters! Per això es daleixen per l'opereta vienesa i encomanen a Lubitsch que vestixi Chevalier d'ajudant de la reina i Jeanette MacDonald de princesa d'un país vagament balcànic.

Però, ara per ara, deixem a la vella Europa aquesta glòria carregada de nostàlgies espectaculars. Germània serà encara per molt de temps la fabricadora única d'operetes al vell estil. Aquelles operetes on entre vals i vals el cambrer enamora l'arxiduchessa. Que podria ésser una arxiduchessa tan deliciosa, per exemple, com Lillian Harvey, mimosa i mimada, una mica histèrica i capriciosa, amb una llum frènica als ulls quan contrariaven el seu desig, i aquella rebequeria escandalosa i entremaliada que s'acabava sempre amb aquella genial plantofada de què era víctima l'ajuda de cambra més cerimoniós i més ridícul de la cort.

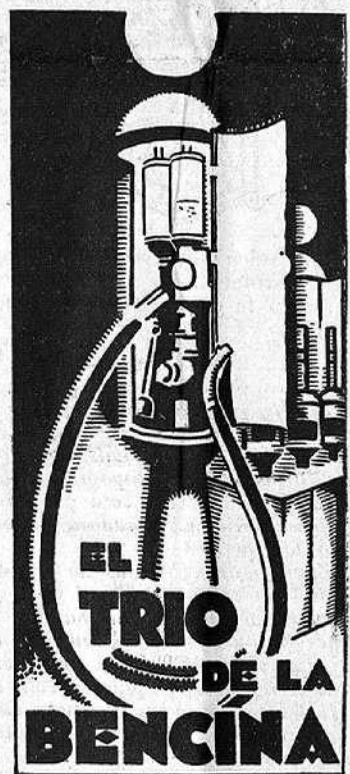
De les estrenes

De *Vides truncades*, film dirigit per Frank Lloyd, sempre ben resolt des d'un punt de vista material, només se'n salva honrosament, des d'un punt de vista dramàtic, la primera meitat. Un film que torna a posar d'actualitat la qüestió dels dobles, prou important per tractar-la amb extensió.

De *bot en bot* fa passar una hora divertida, però no fa riure ni de bon tros tant com el film anterior *Els calaveres*.

Al mateix temps que *El milió*, al Tivoli donen *T. S. F.*, de Walt Ruttmann, l'autor de *La melodia del món*.

Divendres, estrena a FANTASIO

per la parella ideal de "El favorito de la Guardia"

LILLIAN HARVEY i HENRY GARAT

Opereta còmica cantada en francès, de la

L'ACTUALITAT A PARÍS

Retorn al film ianqui

L'escassetat de bones pel·lícules franceses —per a les grans exigències del mercat—, d'una banda, i, d'altra banda, l'excel·lent qualitat dels films de gangsters que ens ha tramès Amèrica del Nord, han dibuixat un retorn al film ianqui, que no podia preveure ningú davant el moviment nacionalista en què caigué el cinema abans d'ésser parlant.

Ha bastat que en aquests darrers mesos hagi escassejat la bona producció francesa i hagin fracassat una bona quantitat de versions franceses d'altres tants films ianquis, perquè el bon degustador cinematogràfic s'hagi refugiat en les versions originals d'una plèiade de cintes americanes, arribades a París amb una etiqueta suggestiva: «film de gangsters».

El film de gangsters, de bandit a la Capone, és un producte essencialment ianqui. Els Estats Units —una mica inconscient al principi i rebuscadament després— han donat un nou gènere de pel·lícules, amb les quals oposa el seu cinemàgrafisme, la seva personalitat ferma, els avenços que periòdicament le remet Europa. El cinema sonor i parlant, que en les seves iniciacions a Hollywood obrí el miracle de salvar d'una fallida segura la casa editora que —audaçment, amb l'esforç heroic dels naufragats— el llança a la voracitat mundial, ha portat a la vora d'una crisi perillosa, no solament la productora que el popularitzà, sinó totes les altres companyies cinematogràfiques americanes.

Davant aquesta perspectiva, el cinema ianqui necessitava una nova vàlvula d'escapada. La pantalla triple, el grandeur, l'hipergommar —qualsevulla d'aquestes noves fórmules, els assaigs inicials en les quals han ofert resultats positius— brindava una solució immediata al cinema ianqui en crisi.

Però l'aplicació de la doble o triple pantalla obligava a un canvi radical dels aparells de producció i d'explotació. I això era massa prematur, massa costós, millor dit. Les despeses darrerament realitzades estaven sense cobrir, i els crèdits obtinguts del grup financer que representa Mr. Hayes encara no havien estat liquidats. La fallida amenaçava les cases editores.

Aleshores el film ianqui es rebuscà a si mateix, es refugià en la seva pròpia aventura. En la seva trajectòria hi havia dues dates lluminoses: 1911, quan Louis J. Garnier encén les pantalles de tot el món amb *The perils of Pauline*, amb Pearl White, i 1915, quan la Triangle—creada per Griffith, Mac Sennet i Thomas H. Ince—es decideix a llançar films del llegendari Oest americà, als quals William S. Hart dona una vitalitat robusta, una força original i isolada.

Aquests moments—com els moments de Chaplin, de Buster Keaton, de Douglas—són els més personals del film ianqui. En les superproduccions europees s'han despes

molts menys milions que en les americanes, però el resultat ha estat paral·lel. Itàlia no té una gran superproducció en *Cabiria*, França en *El miracle dels llops*, Alemanya en *Els Nibelungs*.

Amb tot, ni Alemanya, ni França, ni Ità-

Edward G. Robinson

lia no posseeixen un cowboy de l'envergadura de William S. Hart ni una aventura com Pearl White.

Entre W. S. Hart i Pearl White—o millor: a través de la personalitat de l'un i de l'altra—està situat Edward G. Robinson, el millor intèrpret que han trobat els films de gangsters. Robinson està caracteritzat per dos signes molt peculiars en els seus antecessors. D'una banda, la seva temeritat, com Pearl White; i, d'altra, la seva força temperamental, el seu gran tremp, el seu americanisme cent per cent, com William S. Hart.

París, com els Estats Units, ha prestat la seva millor acollida a aquesta mena de films. Hollywood els deu un retorn a la seva cinematografia. Quan tot el món estava cansat dels grans diàlegs, de la lentitud teatral que el film sonor havia dut a tot el cinema, els films de gangsters reconquisten de nou tot un públic que s'havia tombat d'esquena al cinema ianqui. I, en aquesta ocasió, un retorn així té tot el valor de les grans reconquistes.

JUAN PIQUERAS

París, novembre de 1931.

CAPITOL i KURSAAL

Flor de pasión

per

Kay Francis = Lewis Stone

Kay Johnson = Ch. Bickford

El divorci projectat a distància, adquireix una importància primordial quan ens afecta de prop.

Es moral o immoral el divorci?

Producció Metro Goldwyn Mayer

L'honor, la felicitat, tot pendent

Un reportatge sensacional

la més emotiva encarnació de
GEORGE BANCROFT amb
KAG FRANCIS
i CLIVE BROOK al

COLISEUM

Es un film PARAMOUNT

Si voleu fer fruir als
vostres fills i nebots

porteu-los a les sessions
infantils (diumenge, a
les 11 matí i tarda, a
dos quarts de quatre)

al LIDO CINE

Un doll de rialles,
unes espurnes vives
de delectança instructiva
i una estona que
fins hi fruireu si voleu
acompanyar-los.

Un saló especialitzat

Uns programes selectes
amb els millors
films europeus

Lido Cine

Aparells Sonors Western Electric

Només deuen assistir-hi
les persones que vulguin i
puguin fruir del bon cinema.
—Els ences no saben
més que protestar.

Demà un film de Bloc-Rabinowitsch (Ufa) i un de Osso

EL MILLON

No és cap versió en castellà, però l'original en francès.

Tothom parla bé d'aquest film. Eh que és rar? Hom us pregunta: Vós que pel sol fet de llegir aquest setmanari, sou home de gust, ja l'heu anat a veure?

Estem segurs que almenys sabeu que és de René Clair i que s'exhibeix al

TIVOLI

Divendres, estrena al Saló Catalunya

MARIA LADRÓN DE GUEVARA

EN UN DRAMA QUE COMMOU LES FIBRES MES SENSIBLES DE L'ÀNIMA HUMANA

JOSÉ CRESPO

RAFAEL RIVELLES

Producció en ESPANYOL de METRO GOLDWYN MAYER